"KIROLA ESPAZIO KONBENTZIONALETATIK KANPO"

2025eko uztaila

///////

Txostenaren edukia

ZUZENDARITZA: Bizkaiko Foru Aldundiaren Kirol Zerbitzua. Javier de Maria
EGILEA: Otsp – Kualitate Lantaldea

Aurkibidea

0. Sarrera eta testuingurua
1. *Analisia eta diagnostikoa*
   - *1.1 Sustatze-lana*
   - *1.2 Mantentze-lana*
   - *1.3 Dinamizazioa*
2. *Arrakasta-kasuak*
3. *Igor Aguirreri elkarrizketa*
4. *Ondorioak*

0	1	1.1	1.2
1.3	2	3	4

0

SARRERA ETA TESTUINGURUA

- Kirolbide Pro: bigarren Thinking Center-a
- Kirol-espazioen sailkapena
- Espazio bereziak eta jarduera-eremuak
- Kirol-espazio ez konbentzionalen jatorria

KIROLBIDE PRO

Kirola espazio konbentzionaletatik kanpo

Helburua: interes orokorreko ezagutza sortzea espazio konbentzionaletatik kanpoko kirolarekin lotutako balio handiko gaiei buruz.

Metodologia:

0. Thinking Center-ak
1. Gaikako txosten teknikoak sortzea
2. Elkarrekin hausnartzeko jardunaldiak
3. Kirolbide Pro-ren urteroko argitalpena

KIROLBIDE PRO

II. Thinking Center-a: kirola espazio konbentzionaletatik kanpo

DATA

2025eko maiatzak 21

Parte-hartzaileak:

Lantaldea:

- Mª Luisa García: gerentearen ondokoa. Sport Studio.
- Txomin Arambarri: Bilbobenturako gerentea.
- Elena Pérez: menditraileko atleta.
- Xabier Glez. Santamaria: UD. Canicross.
- Igor Aguirre: Mallabiko alkatea.
- Ruben Sanz: Aire Norte, Bike Experience-n zuzendari nagusia.
- Oscar Garcia: BKT Bizkaia Kopa Trail-en antolatzailea.

Beste parte-hartzaile batzuk:

- Josune Gorospe (BFA).
- Javier de Maria (Kirolbide Pro, BFA).
- Diego Fernández (Kualitate Lantaldea).
- Borja Junco (OTSp, kolaboratzailea).
- Luis V. Solar (OTSp, moderatzailea).

Sarrera eta testuingurua: kirol-espazioen sailkapena

Kirol-espazio konbentzionalak: ohikoenak eta tradizionalenak diren kirol-praktiketarako eraikitzen dira, eta erreferente arautuei eta neurri normalizatuei lotuta egoten dira.

Adibideak: kiroldegietako pistak eta pabiloiak, frontoiak, squash-pistak, padel-pistak, atletismo-pistak, belodromoak, patinatzeko pistak, igerileku-ontziak, erabilera anitzeko aretoak eta areto espezializatuak...

Kirol-espazio bereziak: kirola egiteko eraikiak dira, eta mota eta leku bakoitzera egokitutako neurriak eta ezaugarriak dituzte.

Adibideak: golf-zelaiak, motor-zirkuituak, bidegorriak, hiri-parkeak, rokodromo eta boulder artifizialak, hipika-espazioak, tiro-zelaiak...

Kirol-jarduerarako eremuak: kirola egiteko erabil daitezkeen naturaguneak dira: lurrekoak, uretakoak edo airekoak izan daitezke.

Adibideak: BTT ibilbideak, bidezidorrak, eskalada-eremuak, ibai eta hondartzetako bainu-eremuak, motorrik gabeko hegaldietarako eremuak, bela eta kirol nautikoak egiteko eremuak...

Sarrera eta testuingurua: espazio bereziak eta jarduera-eremuak

Gaia mugatzen

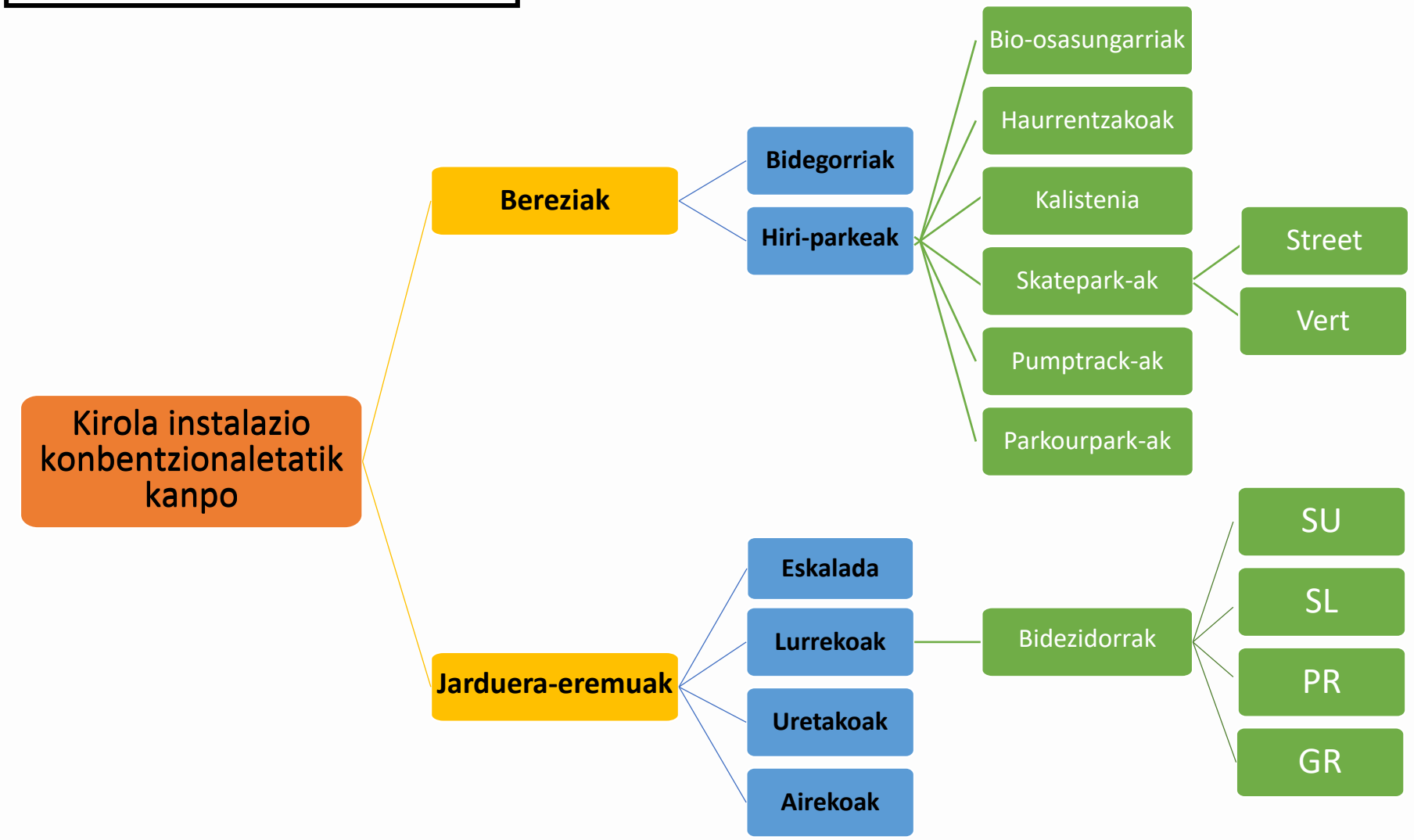

Sarrera eta testuingurua: zergatik sortzen dira espazio horiek?

1

Ohitura osasungarriak

Jarduera fisikoa sustatzea leku osasungarriekin.

2

Eskari nabarmena

Espazio irisgarriak behar dituzten kolektiboei erantzutea.

3

Eskari potentziala

Jarduera sustatuko duten espazioak sortzeko beharrizan berriei erantzutea.

4

Gizarte-kohesioa

Gizarte plural batentzat elkarguneak sortzea.

5

Errealitate kultural berriak

Ongizate fisiko eta emozionala sustatzeko helburuz espazioak egokitzea.

6

Hirigintza-proposamena

Espazio hutsak eta gutxiegi erabilitakoak dinamizatzea.

7

Eskaintza alternatiboa

Arrakastarik gabeko espazio konbentzionalen alternatibak sortzea.

8

Bizitza soziala

Espazioei erabilera berriak ematea ingurua biziberritzeko.

1 ANALISIA ETA DIAGNOSTIKOA

- Sustatze-lana
- Mantentze-lana
- Dinamizazioa
- Elkarbizitza
- Kudeaketa

1.1 SUSTATZE-LANA

Edozein motatako hiri-parkeak eraikitzea edo bidezidorrak zein lehorreko, aireko edo itsasoko beste jarduera-eremu batzuk egokitzea horiek sortzeko adierazitako arrazoietako batekin edo batzuekin bat egiten duten pertsonen nahiz entitate pribatu edo publikoen eskumena da.

UDALAK	Bultzatzaile eta kudeatzaile nagusiak. Adibidez: Getxoko Udala: parke bio-osasungarrien sarea.
BFA	1. Kirol-azpiegituretarako dirulaguntzak. 2. Kirol-guneak: lehorreko, aireko eta uretako jarduera-eremuak aktibatzea eta dinamizatzea.
EUSKO JAURLARITZA	Eskaintza tradizionala osatzen duten osasun- eta kirol-estrategiak: Kirolbide Pro 2025 I. txostena.
SEKTORE PRIBATUA	Lehorreko, aireko eta uretako jarduera-eremuak aktibatzea eta dinamizatzea.

Nork mantendu behar ditu espazio horiek?

Problematikak eta irtenbideak

1.2 MANTENTZE-LANA

“Bidezidorrak kirol-instalazioak dira”

Arazoak:

jasangarritasun ekonomikoa eta bandalismoa

- Udalen gaitasun ekonomikoa.
- Eguraldi txarra.
- Erabilera ona / Okupazioa.
- Erabilera txarra / Hondatzea.
- Bandalismoa "merke ateratzen da".

Konponbideak:

lankidetza publiko / pribatua

- Erabiltzaile-talde antolatuak: kontserbazioa, seinaleztapena eta garbiketa.
- Erakundeekin lankidetzan aritzen diren eta sinergiak sortzen dituzten kirol-taldeak.
- Harreman-eredu egonkorra: BFA + Udalak + Elkarteak (boluntarioak eta profesionalak).
- Espazio horietan ekintzei koherentzia eta jarraitutasuna ematea eta haien jarraipena egitea.
- Zehapen-araubidea gogortzea bandalismo nabarmena dagoen kasuetan.

Nork dinamizatu behar ditu espazio horiek?

1.3 DINAMIZAZIOA

"Espazioen dinamizazioa oso garrantzitsua da eskariari erantzuteko, baina baita eskaria sortzeko ere".

Egituratua: erakunde publiko / pribatuak

Udal entrenamendu-programak.
Eskola gidatuak (yoga, kalistenia, pilates).
Kirol-txapelketak eta -ekitaldiak.
Eskolako edo belaunaldien arteko jarduerak.

Eragina:

- Ikusgaitasuna handitzen du.
- Ohitura eta fidelizazioa sortzen ditu.
- Inklusioa eta sarbidea errazten ditu.

Egituratu gabea: espazioaren erabilera libre, espontaneo eta komunitarioa

Running-a, txirrindularitza, entrenamendu funtzionala.
Hitzordu informalak erabiltzaileen artean.
Jolas libreak eta familia-jarduerak.
Espazio horien digitalizazioa: QR, App, Plataformak...

Eragina:

- Autonomia sustatzen du.
- Ingurunearekiko lotura indartzen du.
- Sarbidea izateko oztopoak murrizten ditu.

Bi eredu horien konbinazioa funtsezkoa da kirol-espazio ez konbentzionalak **biziak, jasangarriak eta sozialki garrantzitsuak** izan daitezen.

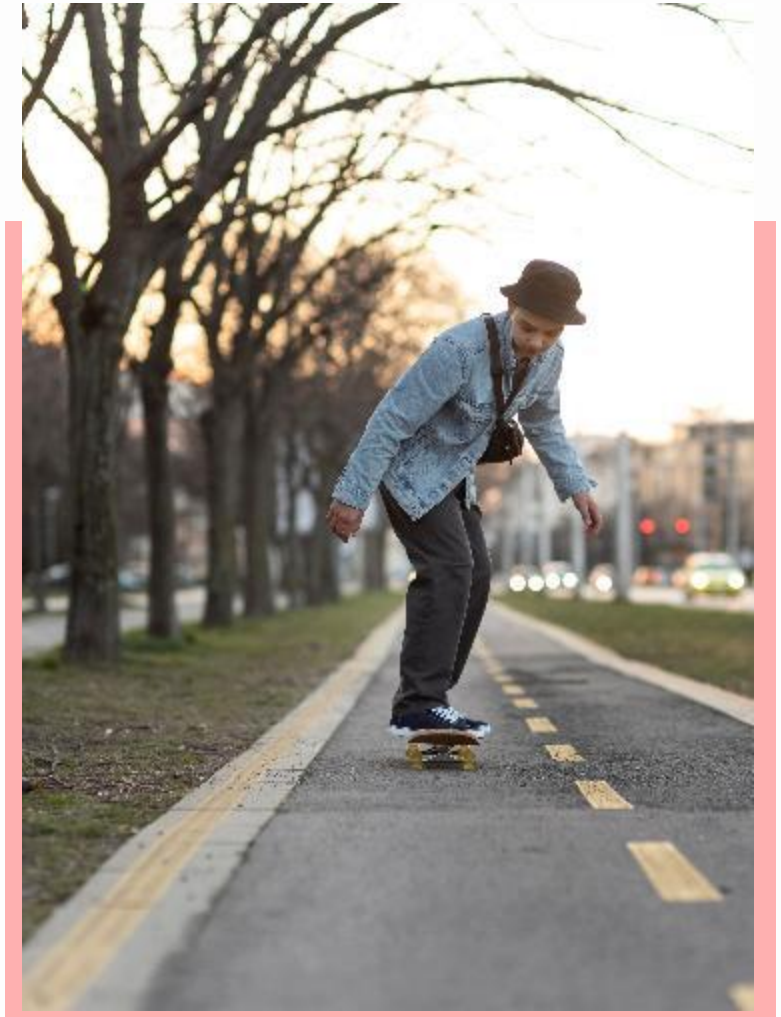

1.4 ELKARBIZITZA

Bidegorrietan, hiri-parkeetan, itsasadarretan edo ingurune naturaletan, non **ez dago**en **sarbideen inguruko erregulaziorik eta erabilera-kontrolik**, **elkarbizitza zaila** da **diziplina eta erabiltzaile-profil ugarien artean**. Horrek honako hauek sortzen ditu:

- **Erabilera-gatazkak**, abiadurarekin, helburuekin edo maila teknikoarekin zerikusia duten ezberdintasunengatik.
- **Arau partekaturik** edo seinaleztapen argirik **eza**.
- **Segurtasun-arriskuak**, talken, erabilera desegokiaren edo saturazioaren ondorioz.
- **Tentsio sozialak** kolektiboen artean (kirolariak vs. paseatzaileak, gazteak vs. adinekoak...).

ADIBIDEAK

- **Bidegorriak**: kirol-txirrindulariak, zikloturistak, patineteak, oinezkoak.
- **Bilboko itsasadarra**: piraguak, traineruak, paddle surf-a, ontzi motordunak.
- **Hiri-parkeak**: kalistenia, skate-a, parkour-a, roller-ak, biker-ak.
- **Natura**: mendi-ibiltariak, BTT, txakurrak solte, ganadua, quad-ak.

Elkarbizitza hobetzeko jardunbide egokiak

1. Diseinu inklusiboa eta zonifikazioa

1. Guneen bereizketa fisikoa edo bisuala, erabilera-motaren arabera.
2. Seinale argi eta hezigarriak.

2. Erregulazio malgua

1. Ordutegi bereiziak diziplina bateraezinetarako.
2. Komunitatearekin adostutako erabilera-arauak.

3. Dinamizazio komunitarioa

1. Errespetua eta erantzukidetasuna sustatzen duten jarduerak.
2. Kluben, elkarteen eta herritarren parte-hartzea.

4. Heziketa eta sentsibilizazioa

1. Elkarbizitzari, segurtasunari eta errespetuari buruzko kanpainak.
2. Belaunaldien arteko eta kirol anitzeko tailerrak.

1.5 KUDEAKETA: ereduak

1. Besteri ematea

- ✓ Mantentze-lanez eta dinamizazioaz arduratzen diren pertsonei edo erakundeei lagatzea.
- ✓ Trukean, jarduera ekonomiko bat gara dezakete (adib. taberna, materiala alokatzea).

2. Kudeaketa publiko / komunitarioa

- Udalen eta herriko klub edo elkarteen arteko lankidetza.
- Honako hauek har ditzake barnean:
  - ✓ Klub baten ardura hartzea (boluntarioen krisiak mugatua).
  - ✓ Aldi baterako erabilera-lagapenak.

3. Udal-kudeaketa zuzena

- Espazio horiek kirol-instalazio konbentzional gisa tratatzea:
  - ✓ Plangintza
  - ✓ Mantentze-lana
  - ✓ Programazioa
  - ✓ Aurrekontua

"Funtsezkoa da herritarrek espazio horietan inbertitutako lana eta baliabideak baloratzea, kalitateak eta jarraitutasunak kostu bat dutela ulertuz"

1.5 KUDEAKETA: tresnak

Tresnak eta baliabideak

Gomendatutako tresnak eta baliabideak

- **Udal-aplikazioa**: lokalizazioa, erreserbak, ekitaldiak.
- **Alerta-sistema**: gorabeheren berri ematea argazkiekin.
- **Sentsibilizazio-kanpainak**: bideoak, testigantzak, sare sozialak.
- **Arrakasta-adierazleak**: erabilera, eragina osasunean, herritarren gogobetetasuna.
- **Erabilera errealaren diagnostikoa**: inkestak, sentsoreak, datuen analisia.
- **Dinamizazio-plan egonkorrak**: tailerrak, ligak, taldekako programak.
- **Etengabeko ebaluazio digitala**: erabileraren jarraipena eta etengabeko hobekuntza.
- **Eskaintza malgua,** garaietara egokitua.

2 ARRAKASTA-KASUAK

ARRAKASTA-KASUA: BIZKAIKO BIRA

GR 123 – Bizkaiko Bira ibilbide luzeko bidezidor bat da, Bizkaiko Lurralde Historiko osoa inguratzen duena. **19 etapa**tan banatuta dago, eta **600 kilometro** baino gehiago ditu. Bizkaiko Mendizale Federazioak homologatzeko prozesuan dago, eta Atlantikoko kostaldea Frantziatik Portugaleraino zeharkatzen duen E9 Europako Itsasertzeko Ibilbidearekin lotzen da.

//////

GR 123 – Bizkaiko Bira

Bizkaiko Bira arrakasta-eredua da **kirola espazio ez konbentzionaletan sustatzeari dagokionez**, bere ikuspegi inklusibo, jasangarri eta deszentralizatuagatik. Espazio horiek kirol-instalazio konbentzionaltzat hartzea da arrakastaren gakoa:

- ❑ Plangintza
- ❑ Mantentze-lana
- ❑ Programazioa

"DINAMITA PARKEA"

ARRAKASTA-KASUA: MENDIKOSOLO

Mendikosolo 45 hektareako parke naturala da, **Arrigorriagan (Bizkaia)** dagoena, Bilbotik 15 minutura. **"Dinamita parkea"** izenez ere ezaguna da, eta Río Tinto enpresaren antzinako lehergailu-fabrika bat egon zen tokian dago, balio ekologiko eta sozial handiko natura- eta aisialdi-gune bihurtu den leku batean.

Mendikosolon maiz egin ohi diren jarduerak:

- Dogwalking-a.
- Entrenamendu funtzionala aire zabalean.

Mendikosolo

Erreferentea kirolerako eta ongizaterako konbentzionalak ez diren espazioen kudeaketan.

Arrigorriagako Udalaren eta BFAren lankidetza: 6 garbiketa urtean.

Txakurrekin kirol-jarduera egiteko erakunde iraunkor bat dago Mendikosolon.

ESPAZIO IRAGANKORRAK

BESTE ARRAKASTA-KASU BATZUK: JOKOAN

Jokoan 3x3 saskibaloiko nazioarteko txapelketa bat da, FIBAren abala duena. **Bilbon** jokatzen da, **Areatzan**, hiriko gune enblematiko hori **kirol- eta kultura-agertoki handi** bihurtuz. **Bilbao Basket**ek, **Bizkaiko Foru Aldundia**k eta **Bilboko Udala**k bultzatutako ekimena da, hiribildua hiriko saskibaloiaren erreferente bihurtzea helburua duena.

Jokoan Bizkaiko edozein udalerri / instalaziotara (kirol-arlokoa izan zein ez) egokitu daiteke.

Areatza, **paseorako eta kultura-ekitaldietarako gunea** tradizionalki, **kirol-gune iragankor** bihurtzen da hiru egunez, jokorako / kirol-prestakuntzarako erabiltzen diren **3x3 saskibaloiko 12 pista**rekin + kultura-eta musika-espazioekin.

Areatza

ESPAZIO IRAGANKORRAK

BESTE ARRAKASTA-KASU BATZUK: CUBOFIT

CuboFit **itsas edukiontzi bat** da, gimnasio eramangarri bihurtua, **entrenamendu funtzionalerako** materiala duena. Parke, ikastetxe, hondartza, plaza edo espazio publikoetan instala daiteke, eta diseinatuta dago izateko...

Energetikoki autosufizientea (eguzki-panelak)
Garraiagarria eta moduluz osatua
Azkar muntatzekoa (5 minutu baino gutxiagoan)
Saio bakoitzean 20 pertsonak (gehienez) erabiltzeko modukoa

Cubofit

Aire zabaleko kirola sustatzen du espazio ez konbentzionaletan.
Kostuak murrizten ditu gimnasio tradizional batekin alderatuta.
Udalerri txikietara, ikastetxeetara, hoteletara edo enpresetara egokitzen da.
Jarduera fisiko autonomoa eta taldeko jarduera fisikoa sustatzen ditu ingurune irisgarrietan.

Igor Aguirre: Mallabiko alkatea

3 ELKARRIZKETA

"KIROLA ESPAZIO KONBENTZIONALETATIK KANPO"

IGOR AGUIRRERI ELKARRIZKETA

Igor Aguirre

Mallabiko alkatea

1. **Hasteko, Agirre alkate jauna, nola definituko zenuke "kirola egiteko espazio ez konbentzionalak" kontzeptua?**

- Niretzat espazio itxi tradizionaletatik kanpo dauden espazioak dira, kiroldegirik ez duten herri txikietako biztanleei, Mallabikoei kasu, aukera ematen dietenak alboko herrietara joan beharrik gabe maila handiko kirol-espazioez gozatzeko.

2. **Mallabiak era horretako espazioen aldeko apustua egin du. Zer proiektu nabarmenduko zenituzke udalerrian erreferente gisa?**

- Berriki estreinatu dugun kirol-espazioa nabarmendu behar da, kalistenia egiteko gunea, padel-pistak, skate-gunea eta BTT parkea dituena. Lehen frontoi bat eta gimnasio txiki bat genituen, baina, eskaintza berri honekin, jauzi bat eman dugu herritarrei kirol-aukera ugari ematen dizkieten kalitatezko instalazioak eskaintzeko.

IGOR AGUIRRERI ELKARRIZKETA

3. Nolakoa izan da lankidetza publiko / pribatua espazio horien sorreran edo dinamizazioan? Zein da jarraitu duzuen kudeaketa-eredua?

- Espazio berri hauek sortzeko lanak ordaintzeko egindako inbertsioa % 100 publikoa izan da. Frontoiaren eta gimnasio txikiaren kasuan, adjudikazioa dago, baina espazio berri honetan inbertsio publikoa egon da soilik.
- Espaziorik teknikoenetako batzuk dinamizatzeko, skate-aren eta BTT-aren munduko profesionalak izango ditugu, herritarrak bi diziplinetara hurbiltzeko helburuarekin.

- **4. Espazio horietan bandalismoa da ohiko erronketako bat. Nola heldu diozue Mallabian kontu horri? Zein neurrik funtzionatu du eta zeinek ez?**
- Hasieran, padel-pistetara sartzeko kontrol digitala instalatu zen, eta, lehen asteetan, ekintza bandalikoak izan ziren; ondorioz, beste aukera batzuk aztertu behar izan genituen. Azkenean, bideo-zaintzako kamerak jarri ditugu, eta badirudi neurriak funtzionatu egin duela. Hala ere, zoritxarrez, erne egon beharko dugu, ekintza bandalikoak baitira mota honetako espazioen etsairik handienetakoak.

"KIROLA ESPAZIO KONBENTZIONALETATIK KANPO"

IGOR AGUIRRERI ELKARRIZKETA

5. Aipa diezagukezu arrakasta izan duen kasuren bat eta espero bezala funtzionatu ez duen proiekturen bat?

- Espazio berri hau arrakastatsua izaten ari da, eta jendea pozik dago. Arrakasta horren gakoa da espazio bizia dela, beharrizanen eta aukera ekonomikoen arabera etorkizunean aldatu edo handitu ahal izango dena. Oraingoz, albiste positiboak baino ez ditugu.

6. Zein da tokiko komunitatearen eginkizuna espazio horien erabileran eta zaintzan? Auzo- eta kirol-elkarteekin lan egin duzue?

- Guretzat prozesu honetan funtsezkoa izan zen espazio hauetarako planteatutako alternatibei buruzko kontsulta bat egitea herritarrei; izan ere, kontsulta hori egin ondoren, eta, herritarren iritziak jasota, proiektuaren zati bat berregin behar izan zen. Horrela, herritarrak inplikatzea eta haiei instalazioa "beraiena" dela sentiaraztea lortu zen.

IGOR AGUIRRERI ELKARRIZKETA

7. Zure esperientzian oinarrituta, zer joera sumatzen dituzu espazio ez konbentzionaletako kirolaren etorkizunean?

- Espazio bizia da, eta, ahal dugun neurrian, joeretara egokitzen ahaleginduko gara. Hala ere, kontuan izan behar da askotan moda iragankorrak direla eta ezin zaiela guztiei erantzun. Dirudienez, une honetan padelerako eta BTTrako joera dago, eta horregatik egin dugu instalazio hauen aldeko hautua.

8. Azkenik, zer aholku emango zenieke era horretako instalazioen aldeko apustua egin nahi duten beste udalerri txiki batzuei?

- Aholkua eman ordez, herritarren artean kontsulta egitera animatu nahiko nituzke, beharrizanak ezagutzeko eta beharrizan horiek udalerriko errealitate ekonomikora egokitzeko, gure herrietan hain garrantzitsua den errotze hori lor dadin.

4 ONDORIOAK

Kirola espazio ez konbentzionaletan: lurraldea, osasuna eta elkarbizitza eraldatzeko aukera

Espazio ez konbentzionaletan kirola egitea ez da moda iragankorra, baizik eta askatasuna, osasuna, jasangarritasuna eta ingurunearekiko lotura bilatzen dituen gizarte bati emandako erantzun naturala. Espazio horiek —parkeak, itsasadarrak, landa-bideak, plazak, ontzi funtzionalak edo bidezidor naturalak— **bizitza aktiborako** benetako agertoki bihurtu dira, pertsona guztientzat irisgarriak eta irekiak.

Espazio horien arrakasta ez dago azpiegituren mende bakarrik; espazio horiek **kudeatzeko, dinamizatzeko eta zaintzeko** moduaren araberakoa ere bada. Erabiltzaileen arteko elkarbizitza, planifikazioaren beharra, herritarren erantzukidetasuna eta berrikuntza teknologikoa dira gaur egungo erronka nagusiak... eta aukera handiak ere bai.

Kirolak etorkizunean **espazio gizatiarragoak, integratzaileagoak eta biziagoak** behar ditu, entrenamendua kulturarekin nahas dadin, osasunak eta naturak bat egin dezaten eta komunitatea izan dadin protagonista.

Izan ere, kirolak pabiloitik kalera, itsasadarrera edo mendira jauzi egiten duenean, ez da pertsona soilik eraldatzen: **lurraldea eraldatzen da, herritarrak aktibatzen dira eta gizarte aktiboago, osasuntsuago eta konektatuago bat eraikitzen da**.

BIGARREN TXOSTENA: "KIROLA ESPAZIO KONBENTZIONALETATIK KANPO"

2025eko uztaila

///////